

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 149-1905)

Originalt emne

Skole- og Undervisningsvæsen

Skole- og Undervisningsvæsen/Skole- og Undervisningsvæsen i Almindelighed

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 29. juni 1905](#)
- 2) [Byrådsmødet den 13. juli 1905](#)
- 3) [Byrådsmødet den 7. september 1905](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 29. juni 1905 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 149-1905)

Der forelaa fra Skolekommissionen følgende Indstilling vedrørende Oprettelse af Mellemsskoleklasser i Henhold til Almenskoleloven af 24 April 1903:

"Som det vil være det ærede Byraad bekendt, tilsigter Almenskoleloven af 24. April 1903 at tilvejebringe en Forbindelse mellem Folkeskolen og den højere Skole ved at gennemføre en Tredeling af Skolen, nemlig: Folkeskolen for Børn indtil 11 Aars Alderen, Mellemsskolen fra 11 til 15 Aar og Gymnasiet for de følgende 3 Aar. Da de to første omfatte den egentlige Børnealder, ligger det nær for Kommunerne at optage Mellemsskolen som Led i deres Skolevæsen, og en saadan Ordning er allerede indført i adskillige Byer. Kommissionen har derfor længe haft Tanken henvendt paa noget lignende for Aarhus' Vedkommende, men da den ved et Møde i Fjor med det samlede Lærerpersonele, forelagde dette Spørgsmaal: "Kunne Byskolerne i Aarhus med dette Timeantal, den nuværende Undervisningsplan

fastsætter, føre Børnene i 11 Aars Alderen (4, Klasse) til det Standpunkt som Optagelse i Mellemkolen kræver", og dette i det hele blev besvaret benægtende, fulgte deraf, at en Forøgelse af Timetallet i Byskolerne her, som i andre Byer, var nødvendig, hvis den attraaede Forbindelse skulde tilvejebringes. - Skolekommissionen nedsatte derfor en Komite til at forhandle med Overlærerne og derefter fremkomme med Forslag, og et saadant, der er tiltraadt af Kommissionen og i alt væsentligt af Fælleslærerraadet (i Henhold til Min. Cirkul. af 1/6 04). vil man herved indstille til det ærede Byraads Godkiendelse.

Efter den nuværende Undervisningsplan er Timetallet i Byskolerne:

6. Kl. 5. Kl. 4. Kl. 3. Kl. 2. Kl. 1. Kl.

For Drengene . . 292825222218

For Piger 303025232120

Nu foreslaaues for begge ... 303030242420

og medens Skolegangsordenen hidtil har været saaledes, at 6., 5. og 1. Kl. søge Skole om Formiddagen, de andre Klasser om Eftermiddagen, anser man det for nødvendigt, at 4. Klasse, fra hvilken Overgangen til Mellemkolen skal finde Sted, og som derfor er den, hvis Timetal er forhøjet mest, bliver Formiddagsklasse, saa at altsaa de 3 ældste Klasser komme til at gaa om Formiddagen, de 3 yngste om Eftermiddagen. Ved senere Ordning kan fremdeles 2 Klasser benytte samme Klasseværelse, og dette kan staa ledigt til Udluftning hver Dag Kl. 1-2.

Selv om det forøgede Timetal indføres i Byskolerne fra April 1906, vil det dog vare adskillige Aar, inden disse ville være i Stand til at føre et nogenlunde passende Antal af Elever fra 4. Kl. til Mellemkolen. Kommissionen har derfor ikke ment det rigtigt allerede nu at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør indrettes Mellemklasser ved hver Byskole, eller om Eleverne fra disse skulle samles i en fælles

traaede Forbindelse skulde tilvejebringes. - Skolekommissionen nedsatte derfor en Komite til at forhandle med Overlærerne og derefter fremkomme med Forslag, og et saadant, der er tiltraadt af Kommissionen og i alt væsentligt af Fælleslærerraadet (i Henhold til Min. Cirkul. af 1/6 04). vil man herved indstille til det ærede Byraads Godkiendelse.

Efter den nuværende Undervisningsplan er Timetallet i Byskolerne:

6. Kl. 5. Kl. 4. Kl. 3. Kl. 2. Kl. 1. Kl.

For Drengene . . 292825222218

For Piger 303025232120

Nu foreslaaees for begge ... 303030242420

og medens Skolegangsordenen hidtil har været saaledes, at 6., 5. og 1. Kl. søge Skole om Formiddagen, de andre Klasser om Eftermiddagen, anser man det for nødvendigt, at 4. Klasse, fra hvilken Overgangen til Mellemskolen skal finde Sted, og som derfor er den, hvis Timetal er forhøjet mest, bliver Formiddagsklasse, saa at altsaa de 3 ældste Klasser komme til at gaa om Formiddagen, de 3 yngste om Eftermiddagen. Ved senere Ordning kan fremdeles 2 Klasser benytte samme Klasseværelse, og dette kan staa ledigt til Udluftning hver Dag Kl. 1-2.

Selv om det forøgede Timetal indføres i Byskolerne fra April 1906, vil det dog vare adskillige Aar, inden disse ville være i Stand til at føre et nogenlunde passende Antal af Elever fra 4. Kl. til Mellemskolen. Kommissionen har derfor ikke ment det rigtigt allerede nu at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der bør indrettes Mellemklasser ved hver Byskole, eller om Eleverne fra disse skulle samles i en fælles Mellemskole. Da man endnu ikke er i Stand til at overse, hvorledes Forholdene ville udvikle sig, hvor mange Elever fra Byskolerne, der ville gaa over i Mellemskolen m. m., maa helst en senere Skolekommission tage denne Sag op til Overvejelse.

En stor Del af Borgerstanden ønsker imidlertid en kommunal Mellemskole snarest muligt, og dette Ønske er man i Stand til at imødekomme ved Hjælp af de to Borgerskoler, hvis hele Indretning er saadan, at en Overgang fra deres 4. Klasser til Mellemskole uden Forøgelse af Klassernes Timetal kan finde Sted. Man foreslaar derfor, at der fra April 1906 af hver af disse to 4. Klasser dannes en Mellemskoleklasse og 1 almindelig Borgerskoleklasse, hvilken sidste føres op gennem de øvrige Klasser som hidtil, medens den Afdeling, der efterhaanden bliver Mellemskole, forøges med en 8. Klasse.

Men da der i Byskolerne allerede inden den nye Timeplan er gennemført, kan være enkelte særlig begavede Elever, hvis Forældre ønske dem overførte til en Mellemskole og kunne stille de fornødne Garantier, og som, selv om de ikke fyldestgøre Fordringerne til Optagelse, dog maa antages uden Vanskelighed at kunne indhente det manglende, vil man foreslaa som rent midlertidig Foranstaltning, at der af disse dannes 1 eller 2

Mellemskoleklasser (paa mindst 20 Elever), som i en af Borgerskolerne eller i begge træder i Stedet for en 1. Klasse, saa der kun optages nye Elever til den ene Klasserække.

Disse Forslag indstiller man herved til det ærede Byraads velvillige Overvejelse".

Laursen erindrede om, at den foreliggende Sag tidligere rent forbigaaende havde været behandlet i Raadet. Sagen blev dengang henvist til Overvejelse af Skolekommissionen, der igen nedsatte et Underudvalg, bestaaende af dens Formand, Pastor Lyngby, Jakob Jensen og Taleren til Sagens Behandling. Forhandlingen i dette Udvalg førte i det væsentlige til den nu foreliggende Indstilling, der var enstemmig vedtaget af Skolekommissionen. Indstillingen havde været forelagt det samlede Skoleraad; dette havde vel ikke enstemmig sluttet sig til den, men der havde dog i dette været overvejende Stemning for de i denne fremsatte Tanker. Endelig skulde Taleren, hvad Sagens Historie angik, endnu tilføje, at den tidligere havde været overvejet af Skolekommissionen i Forbindelse med samtlige Overlærere.

Medens Hovedspørgsmaalet oprindelig havde drejet sig om en eventuel Indførelse af Mellemskoleklasser i de kommunale Skoler var under Sagens Behandling Spørgsmaalet om Udvidelse af Undervisningen i Byskolerne traadt mest i Forgrunden. Den Del af Kommissionens Indstilling, der tog Sigte herpaa, var utvivlsomt den videst rækkende, og den der var lagt mest Vægt paa. Gennemførelsen af en udvidet Undervisning var imidlertid forbunden med visse Vanskeligheder dels med Hensyn til selve Skolelokalerne dels med Hensyn til Lærerpersonalet. Det vilde paa den ene Side blive nødvendigt at ansætte nogle flere Lærere og Lærerinder, og paa den anden Side vilde Skolelokalerne blive endnu mere benyttede end hidtil. Da man dog stadig kunde opretholde dobbelt Brug af Skolerne, vilde man formentlig ikke behøve foreløbig at bygge nogen ny Skole. Hvad angik det andet Punkt af Indstillingen, nemlig det, der vedrørte Spørgsmaalet om Mellemskolen, havde man, for at imødekomme Ønsket om Oprettelsen af en kom-

handlet i Raadet. Sagen blev dengang henvist til Overvejelse af Skolekommissionen, der igen nedsatte et Underudvalg, bestaaende af dens Formand, Pastor Lyngby, Jakob Jensen og Taleren til Sagens Behandling. Forhandlingen i dette Udvalg førte i det væsentlige til den nu foreliggende Indstilling, der var enstemmig vedtaget af Skolekommissionen. Indstillingen havde været forelagt det samlede Skoleraad; dette havde vel ikke enstemmig sluttet sig til den, men der havde dog i dette været overvejende Stemning for de i denne fremsatte Tanker. Endelig skulde Taleren, hvad Sagens Historie angik, endnu tilføje, at den tidligere havde været overvejet af Skolekommissionen i Forbindelse med samtlige Overlærere.

Medens Hovedspørgsmaalet oprindelig havde drejet sig om en eventuel Indførelse af Mellemkoleklasser i de kommunale Skoler var under Sagens Behandling Spørgsmaalet om Udvidelse af Undervisningen i Byskolerne traadt mest i Forgrunden. Den Del af Kommissionens Indstilling, der tog Sigte herpaa, var utvivlsomt den videst rækkende, og den der var lagt mest Vægt paa. Gennemførelsen af en udvidet Undervisning var imidlertid forbunden med visse Vanskeligheder dels med Hensyn til selve Skolelokalerne dels med Hensyn til Lærerpersonalet. Det vilde paa den ene Side blive nødvendigt at ansætte nogle flere Lærere og Lærerinder, og paa den anden Side vilde Skolelokalerne blive endnu mere benyttede end hidtil. Da man dog stadig kunde opretholde dobbelt Brug af Skolerne, vilde man formentlig ikke behøve foreløbig at bygge nogen ny Skole. Hvad angik det andet Punkt af Indstillingen, nemlig det, der vedrørte Spørgsmaalet om Mellemskolen, havde man, for at imødekomme Ønsket om Oprettelsen af en kommunal Mellemskole tænkt sig, at der af hver af Borgerskolens 2 Fjerdeklasser kunde dannes en Mellemskolekasse og en almindelig Borgerskoleklasse, saaledes som nærmere angivet i Indstillingen, hvad der kunde gøres uden nogen Forandring i Skolernes Organisation og uden væsentlig Udgift for Kommunen. Da man stod ganske uden Mulighed for at kunne vide, hvilken Tilslutning der fra Byskolerne vilde blive til Mellemskolen, havde man ment ikke allerede nu at burde tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der burde oprettes Mellemskolekasser ved hver Byskole eller kun en fælles Mellemskole; man havde nøjedes med at foreslaa, at der som rent midlertidig Foranstaltning af Elever fra Byskolerne dannedes en eller to Mellemskoleklasser paa mindst 20 Elever, der i en af Borgerskolerne eller i begge kunde træde i Stedet for en første Klasse. Viste det sig, at dette Forsøg slog stærkt an, vilde der efter 4 Aars Forløb være Anledning til at tage Spørgsmaalet om Mellemskolens Organisation op til Overvejelse paany. Skulde der imidlertid ikke melde sig et tilstrækkelig stort Antal Elever til straks at danne en Mellemskoleklasse, vilde det rigtige formentlig være, at man henviste de Elever, der meldte sig, til de private Skoler, til hvilke man saa kunde yde et Tilskud. - I økonomisk Henseende vilde Gennemførelsen af Kommissionens Forslag med Formindsnelsen af Skolepengene for Borgerskolens Vedkommende og med de forøgede Udgifter til den udvidede Undervisning i By skolerne medføre en Merudgift for Kommunen af 12- 13000 Kr. straks og senere, hvis der oprettedes 2 Mellemskolekasser, 20,000 Kr. Taleren skulde hermed anbefale den foreliggende Sag til Raadets Velvilje.

Johan Pedersen skulde ikke nægte, at han fandt Indstillingen noget for diplomatisk opfattet. munal Mellemskole tænkt sig, at der af hver af Borgerskolens 2 Fjerdeklasser kunde

dannes en Mellemkolekasse og en almindelig Borgerskoleklasse, saaledes som nærmere angivet i Indstillingen, hvad der kunde gøres uden nogen Forandring i Skolernes Organisation og uden væsentlig Udgift for Kommunen. Da man stod ganske uden Mulighed for at kunne vide, hvilken Tilslutning der fra Byskolerne vilde blive til Mellemkolen, havde man ment ikke allerede nu at burde tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt der burde oprettes Mellemkolekasser ved hver Byskole eller kun en fælles Mellemkole; man havde nøjedes med at foreslaa, at der som rent midlertidig Foranstaltning af Elever fra Byskolerne dannedes en eller to Mellemkoleklasser paa mindst 20 Elever, der i en af Borgerskolerne eller i begge kunde træde i Stedet for en første Klasse. Viste det sig, at dette Forsøg slog stærkt an, vilde der efter 4 Aars Forløb være Anledning til at tage Spørgsmaalet om Mellemkolens Organisation op til Overvejelse paany. Skulde der imidlertid ikke melde sig et tilstrækkelig stort Antal Elever til straks at danne en Mellemkoleklasse, vilde det rigtige formentlig være, at man henviste de Elever, der meldte sig, til de private Skoler, til hvilke man saa kunde yde et Tilskud. - I økonomisk Henseende vilde Gennemførelsen af Kommissionens Forslag med Formindskelsen af Skolepengene for Borgerskolens Vedkommende og med de forøgede Udgifter til den udvidede Undervisning i By skolerne medføre en Merudgift for Kommunen af 12- 13000 Kr. straks og senere, hvis der oprettedes 2 Mellemkolekasser, 20,000 Kr. Taleren skulde hermed anbefale den foreliggende Sag til Raadets Velvilje.

Johan Pedersen skulde ikke nægte, at han fandt Indstillingen noget for diplomatisk opfattet.

Han for sit Vedkommende forstod Forslaget saaledes, at det var Meningen at tage de flinkeste Elever fra Byskolerne og deraf at danne én eller to Mellemkoleklasser. Meldte der sig tilstrækkelig mange Elever, saaledes at der blev 2 Klasser, vilde Borgerskolens 2 første Klasser ophøre at være aaben for Tilgang af Elever, hvilket med andre Ord vilde sige, at Borgerskolen i Virkeligheden var dødsdømt. De Børn, der hidtil havde søgt Borgerskolerne, vilde herefter være henvist til enten Byskolerne eller de private Skoler. Der var efter Talerens Mening i for sig intet attraa værdigt ved at blive af med Borgerskolen, der i Virkeligheden var en god Skole, og det saa meget mindre, som Byskolerne nærmest vilde tabe i Værdi ved den foreslaaede Forandring, idet den vilde miste sine bedste Elever. Det var ogsaa i det Hele uheldigt - som Tilfældet vilde blive - at faa oprettet Særklasser for enkelte Børn. Muligvis vilde Forslagets Gennemførelse bevirke, at de private Skoler gik noget frem, naar Borgerskolen maatte nedlægges, men det var jo egentlig ikke det, der

fortrinsvis laa i Kommunens Interesse.

Jakob Jensen paapegede, at den Henvendelse, der i sin Tid var sket til Raadet fra Arbejderorganisationerne denne Sag vedrørende, indeholdt langt videregaaende berettigede Krav med Hensyn til Undervisningen, end den nu foreliggende Indstilling foreslog at opfylde. Naar Taleren over Hovedet var gaaet med til denne Indstilling, var det, fordi han ønskede en Reform af Byskolerne, der stod paa et meget lavt Trin, og Forslaget betød dog et Skridt i Retning af Forbedring af Undervisningen i disse. Han forstod ikke rigtigt den foregaaende Talers Betragtninger, idet det ikke stod ham klart, hvorledes det kunde komme Befolkningen til Skade, at de dygtige Elever i Byskolerne fik en bedre Undervisning end nu, naar der samtidig sørgedes for, at der ogsaa gaves de Elever, der ikke overgik i Mellemskolen, en forsvarlig Undervisning. Man opnaaede efter Forslaget - hvad der maatte betragtes som et Fremskridt - en Adskillelse mellem Elever efter deres Evner og ikke efter Forældrenes økonomiske Forhold. Borgerskolen vilde næppe lide nogen Skade, da man jo til enhver Tid senere kunde tage Bestemmelse om at oprette Mellemskoleklasser ved hver enkelt Byskole, hvis der skulde blive Trang hertil. Han skulde iøvrigt tilføje, at han saa noget anderledes paa Borgerskolen end den foregaaende Taler, idet den nærmest maatte betragtes som en Skole for særlig privilegerede, da ikke alle og enhver kunde opnaa at faa deres Børn i den, og som saadan ikke havde særlig Krav paa Støtte. Foreløbig var der imidlertid slet ikke Tale om at tage Stilling til Spørgsmaalet om, hvorvidt Borgerskolen skulde nedlægges eller ikke.

Nørgaard betonedede, at Behandlingen af Sagen i dette Møde var og kun kunde være en rent foreløbig Behandling af den. Det foreliggende Spørgsmaal var af alt for gennemgribende Betydning til, at man kunde tage Stilling til det med det samme. Alle var sikkert enige om, at man burde arbejde henimod at give Børnene den bedst mulige Undervisning, men Forholdet var jo tillige dette, at man ogsaa noget maatte se paa den finansielle Side af Sagen. Skolekommissionens Indstilling maatte nærmest betragtes som en Overvejelse af Sagen fra et pædagogisk Standpunkt, men forinden man tog endelig Bestemmelse angaaende de foreslaaede Reformers, var det rimeligt, at der indhentes Erklæring ogsaa fra Skoleudvalget, der tillige havde Pligt til at overveje, hvilke Ofre, der maatte og kunde bringes for Reformernes Gennemførelse. Derefter maatte jo Budgetudvalget overveje de finansielle Konsekvenser. - Det glædede iøvrigt Taleren at se, at Skolekommissionen lagde den største Vægt paa Udvidelsen af Undervisningen i Byskolerne. Denne Side af Sagen tillagde han ogsaa den største Betydning, selv om han ikke kunde erkende, at disse

Skoler var saa daarlige som fra anden Side hævdede. Om man derimod skulde stræbe efter Indførelsen af en kommunal Mellemskole, ansaa han for meget tvivlsomt Sikkert var det i hvert Tilfælde, at der fra de Sagkyndiges Side og fra alle Lejre havde rejst sig Stemmer mod en saadan Skole. Der var i saa Henseende blandt meget andet gjort gældende, at man ved Oprettelsen af en kommunal Mellemskole kun opnaaede paa et tidligere Tidspunkt end nu at faa sat Skel mellem Eleverne i Folkeskolen, at Mellemskolen vel vilde blive til Gavn for Eksaminerne i de højere Skoler, men paa den anden Side vilde bevirke, at de kommunale Skoler blev Eksamensskoler, hvad man hidtil havde villet undgaa, at de højere Skoler mulig herefter vilde blive mere demokratiske, medens Mellemskolen i Virkeligheden vilde faa et mere aristokratisk Anstrøg, idet den kun kunde søges af Elever, hvis Forældre kunde lade dem fortsætte Skolegangen til det 15 Aar, og at Folkeskolen faktisk vilde blive ringere, naar man berøvede dem deres bedste Elever. Det var saaledes ikke saa let for Lægfolk at have nogen begrundet Mening om det heldige eller uheldige i Indførelsen af en kommunal Mellemskole. At anstille Forsøg i saa Henseende, som foreslaaet i Indstillingen, ansaa Taleren for mindre rigtigt, da man sikkert ikke

valget, der tillige havde Pligt til at overveje, hvilke Ofre, der naatte og kunde bringes for Reformernes Gennemførelse. Derefter maatte jo Budgetudvalget overveje de finansielle Konsekvenser. - Det glædede iøvrigt Taleren at se, at Skolekommissionen lagde den største Vægt paa Udvidelsen af Undervisningen i Byskolerne. Denne Side af Sagen tillagde han ogsaa den største Betydning, selv om han ikke kunde erkende, at disse Skoler var saa daarlige som fra anden Side hævdede. Om man derimod skulde stræbe efter Indførelsen af en kommunal Mellemskole, ansaa han for meget tvivlsomt Sikkert var det i hvert Tilfælde, at der fra de Sagkyndiges Side og fra alle Lejre havde rejst sig Stemmer mod en saadan Skole. Der var i saa Henseende blandt meget andet gjort gældende, at man ved Oprettelsen af en kommunal Mellemskole kun opnaaede paa et tidligere Tidspunkt end nu at faa sat Skel mellem Eleverne i Folkeskolen, at Mellemskolen vel vilde blive til Gavn for Eksaminerne i de højere Skoler, men paa den anden Side vilde bevirke, at de kommunale Skoler blev Eksamensskoler, hvad man hidtil havde villet undgaa, at de højere Skoler mulig herefter vilde blive mere demokratiske, medens Mellemskolen i Virkeligheden vilde faa et mere aristokratisk Anstrøg, idet den kun kunde søges af Elever, hvis Forældre kunde lade dem fortsætte Skolegangen til det 15 Aar, og at Folkeskolen faktisk vilde blive ringere, naar man berøvede dem deres bedste Elever. Det var saaledes ikke saa let for Lægfolk at have nogen begrundet Mening om det heldige eller uheldige i

Indførelsen af en kommunal Mellemskole. At anstille Forsøg i saa Henseende, som foreslaaet i Indstillingen, ansaa Taleren for mindre rigtigt, da man sikkert ikke burde gøre Spørgsmaal paa Skolevæsnets Omraade til Genstand for Eksperimenter. Han var ganske enig med Johan Pedersen i, at Indstillingen var noget for diplomatisk i sine Udtryk, og nok kunde tiltrænge yderligere Belysning, idet det kunde synes, som om den foreslaaede Ordning i sin Helhed kun var et rent Forsøg. Det forekom ham imidlertid utvivlsomt, at man ved den foreslaaede Ordning vilde slaa Borgerskolen ihjel, og det vilde han for sit Vedkommende meget beklage. Borgerskolen, paa hvilken mange satte stor Pris, havde utvivlsomt Eksistensberettigelse, og den havde i hvert Tilfælde den Betydning, at den øvede en udmærket regulerende Virkning paa Undervisningen i de andre Skoler og navnlig de private ikke særlig gode Skoler, saavist som Konkurrencen havde sin store Betydning saavel paa Skolevæsnets Omraade som i alle Livets Forhold. Der havde tidligere af nuværende Rektor Lund i Horsens været fremsat Forslag om en delvis Udvidelse af Borgerskolen saaledes, at aarlig ca. 30 af de flinkeste Elever fra Byskolerne gratis kunde optages i denne; til Gennemførelse af denne Plan holdtes der af Kommunens da optagne Laan ca. 30,000 Kr. tilbage. Denne Tanke havde hans Sympathi, og det forekom ham, at meget kunde tale for hellere at føre den ud i Virkeligheden end at give sig i Lag med usikre Forsøg med Hensyn til en kommunal Mellemskole. - Taleren vilde i det hele gerne være med til at bringe Ofre for at give Børnene de størst mulige Chancer for at faa den bedst mulige Undervisning, men han kunde ikke gaa med til Foranstaltninger, der i Virkeligheden forringede Folkeskolen, og han var noget bange for, at man fristede denne med en Mellemskole, der til syvende og sidst maaske ikke var meget værd.

Filtenborg maatte bestemt tage Afstand fra den fra anden Side faldne Udtalelse om Byskolerne lave Standpunkt. For 4 Aar siden havde man udvidet Undervisningsplanen for disse Skoler udover, hvad Skoleloven krævede, og der var fra Kommunens Side aldrig vist nogen Smaalighed overfor de Krav, Skolerne stillede. Man maatte imidlertid være noget forsigtig med at træffe forsøgsvisse Foranstaltninger paa Skolevæsnets Omraade i den ommeldte Henseende, da man ikke havde nogensomhelst Erfaring paa dette Punkt, og man burde rolig vente, til man saa, hvorledes man andre Steder blev tilfreds med Mellemskolen. Der maatte ogsaa tages tilbørligt Hensyn til Kommunens økonomiske Forhold, der nærmest var daarligere nu end tidligere, idet Skatteevnen her i Byen i de senere Aar havde været vigende. Han var bange for, at den kommunale Mellemskole vilde forringe Byskolerne og fuldstændig ødelægge Borgerskolen. Denne sidste Skole var saa

langt fra nogen Skole for særlig privilegerede, som de mere velhavendes Børn ikke blev optagne i denne. Taleren vilde hellere være med til Forbedringen af Undervisningen i Byskolerne end til Oprettelsen af en kommunal Mellemsskole.

Laursen kunde ikke indse, at Skolekommissionens Indstilling - som antydet - var særlig diplomatisk affattet. Flere af Talerne havde derimod ikke helt forstaaet den paa et enkelt Punkt. Sagen var denne, at man ikke havde eller kunde have nogen Anelse om, hvor mange Elever der vilde melde sig til Mellemsskolen, og for at faa tilvejebragt den i saa Henseende fornødne Statistik, forinden man tog Bestemmelse om Oprettelse af Mellemsskoleklasser i en eller samtlige Byskoler, havde man foreslaaet som foreløbig Foranstaltning at danne 1 eller 2 Mellemsskoleklasser i Borgerskolerne for Elever fra Byskolerne. Naar det fra forskellig Side som Anke mod Forslaget var anført, at dets Gennemførelse vilde give Borgerskolen Dødsstødet, maatte han hertil sige, at man ved Forslagets Affattelse netop havde haft til Hensigt at bevare denne Skole, der var en god Skole med en stor Kreds af Venner. Taleren nærede i hvert Tilfælde intet Ønske om at komme den til Livs. Den nævnte Skole vilde ved den foreslaaede Ordning tværtimod opnaa den Fordel at faa en Del af sine Elever ført frem til Mellemsskolen. Naar man saa stærkt havde kritiseret Byskolerne, maatte Taleren advare mod alene af den Omstændighed, at Timetallet i de herværende Skoler maaske var lidt mindre end andre Steder, at slutte, at Undervisningen her var ringere end paa hine; det var ikke Timetallet, der var absolut afgørende i saa Henseende. Han kunde som Modvægt til de faldne nedsættende Udtalelser om Byskolerne oplyse, at han fra Statens Skolekonsulent, der for nylig havde besøgt den ny Byskole paa Frederiksbjerg, havde haft en Skivelse, hvori denne bl. a. om den udtalte, at han ikke erindrede nogen Skole, hvor han havde været mere tilfreds med, hvad han havde set. Det var sandt nok, at man ikke kunde faa Undervisningen i Byskolerne god nok, og det første Led af Indstillingen angaaende Udvidelsen af Undervisningen af disse ansaa Taleren ogsaa for det vigtigste, men derfor var der ingen Grund til at fortabe sig i Betragtning over, at man her i Byen stod tilbage paa Skolevæsnets Omraade, hvad man ikke gjorde, ligesom det var baardt nok at høre, at man befrygtede, at Kommissionens Forslag, der netop tilsigtede Forbedring af Byskolerne, vilde gøre disse ringere. Paa den anden Side forekom det ham rigtigt samtidig med Udvidelsen af Undervisningen i Byskolerne at forsøge at faa begyndt paa en Mellemsskole for at komme paa det rene med, hvor stor Interessen for en saadan vilde vise sig at være.

Mikael Johansen skulde, da Jacob Jensens Udtalelser kunde forstaaes, som om det alene

var Arbejderorganisationen, der havde rejst det foreliggende Spørgsmaal, gøre opmærksom paa, at dette allerede i December 1903 efter Initiativ af Byens Overlærere var taget op til Overvejelse. Det forbavsede ham at se den stærke Modstand, der fra de forskellige Sider rejstes mod det omhandlede Forslag. Indstillingen var blevet til gennem et Kompromis, og var i sin foreliggende Form enstemmig vedtaget af Skolekommissionen der vel maatte anses for sagkyndig paa Skolevæsnets Omraade. Han kunde for sit Vedkommende ikke se, at Indstillingen paa noget Punkt var uklart eller som fra flere Sider fremdraget - særlig diplomatisk affattet. Det glædede ham at høre det varme Forsvar, der var ført for Borgerskolen, som ogsaa han ønskede bevaret, men han kunde ganske vist ikke rigtigt fatte, hvorfor man ikke for længe siden havde udvidet den, saaledes, at den kunde modtage de Elever, der meldte sig, naar man nærede saa stor Interesse for den. Idet han skulde fremhæve, at for ham stod Undervisningen i Byskolerne som den vigtigste Del af den foreslaaede Reform, anbefalede han at tiltræde Skolekommissionens Forslag.

Johan Pedersen pointerede, at det foreliggende Forslag altsaa var et enstemmigt Kompromis. Han maatte vedvarende hævde, at man, hvis man bortskar den ene Klasserække fra Borgerskolen snart vilde gøre det helt af med den, og det var dog en mærkelig Maade at reformere paa, at man afskaffede noget godt, fordi ikke alle kunde komme til at nyde godt deraf. Det rigtigste vilde efter hans Mening være, at man bevarede Borgerskolen ganske uforandret, og forsøgte at oprette en Mellemklasse ved en af Byskolerne. Spørgsmaalet om en Reform af Skolevæsenet egnede sig imidlertid ikke til at afgøres med det samme, og han skulde derfor henstille, at man udsatte Sagen.

Jakob Jensen havde været klar over, at der vilde blive rejst nogen Modstand mod det fremsatte Forslag, og det kunde vel heller ikke være anderledes, hvor Talen var om et saa vigtigt og omfattende Spørgsmaal. Naar han havde omtalt den Betydning, som det af Arbejderorganisationerne sammenkaldte Møde for Optagelsen af Spørgsmaalet om en Reform af Skolevæsenet, var dette kun sket for at pege paa, at der paa dette Møde var krævet - og med fuld Ret - Gennemførelse af langt videregaaende Foranstaltninger, end man nu havde foreslaaet. De Foranstaltninger, der efter Skoleloven af 1899 var foretagne med Hensyn til Skolernes Ordning, var navnlig kommet Lærerne til Gode; han misundte paa ingen Maade disse den Forbedring af deres Stilling, de havde opnaaet, men for selve Undervisningens Vedkommende blev der ikke vundet meget. Den af Laursen ommeldte Skrivelse tjente naturligvis til Ros for den paagældende Skole, men man kunde dog vist alle

blive enige om, at Byskolerne trængte til at reformeres. Naar det fra forskellig Side under Forhandlingen var blevet hævdet, dels at Indførelsen af Mellemskolen ingen Forbedring vilde være af Undervisningen, dels at den vilde fortrænge Borgerskolen, saa han ikke rettere, end at man herved gjorde sig skyldig i en Modsigelse; var det sidste nemlig Tilfældet, vilde det jo netop sige, at Befolkningen vilde betragte Oprettelsen af Mellemskoleklasser som et Fortrin. At de mindre Byer kunde komme noget foran med Hensyn til Skolevæsnets Udvikling, laa formentlig deri, at de bedrestillede Folk i hine havde mindre let Adgang til at skaffe deres Børn bedre Undervisning i private Skoler, og derfor interesserede sig mere for de kommunale. Det var saa langt fra Tilfældet, at man fra Borgerskolen afviste de mere velhavendes Børn, som af Filtenborg hævdet, at der tværtimod ved Optagelsen af Elever i denne udtrykkelig forespurgtes, om Forældrene troede, at de havde Evne til at lade Børnene gaa Skolen igennem. Ved Oprettelsen af Mellemskolen vilde man kunne bibringe endnu flere Børn en fyldigere Undervisning, og han haabede meget, at det maatte kunne lykkes at tilvejebringe Enighed om at gennemføre Forslaget i dets Helhed. I og for sig kunde han ikke indse, at der var noget i Vejen for at vedtage det allerede i dette Møde, da Medlemmerne af Skoleudvalget, der tillige var Medlemmer af Skolekommissionen, ikke vilde komme til noget andet Resultat end denne, heller ikke med Hensyn til de Udgifter, Planens Gennemførelse vilde medføre, og som ikke var uoverkommelige.

Nørgaard kunde tænke sig den Mulighed, at Skoleudvalget, selv om det var enigt med Skolekommissionen, hvad den pædagogiske Side af Sagen angik, kunde have et noget andet Syn paa den, forsaavidt angik dens pekuniære Side, og han maatte derfor fastholde at Spørgsmaalet burde henvises til det ommeldte Udvalg. Han var ved Laursens sidste Udtalelse bleven yderligere bestyrket i sin Opfattelse, idet det efter denne kunde se ud, som om der først senere skulde tages Bestemmelse om Oprettelsen af Mellemskolen, medens det af Laursens Udtalelse nu fremgik, at det var Meningen straks at oprette en saadan Skole. Det forekom ham imidlertid -- som hævdet -, at man burde gaa varsomt til Værks hermed, saa meget mere som der fra kompetent Side var rejst Tvivl om Nyttens af en Mellemskoles Oprettelse. Naar Mikael Johansen havde betegnet Forslaget som Resultat af et enstemmigt "Kompromis", forekom denne Udtalelse ham noget mindre diplomatisk, og det tydede jo dog paa, at der ogsaa inden for Kommissionen havde gjort sig forskellige Anskuelser gældende angaaende den omhandlede Sag.

Laursen saa ikke rettere end, at det vilde blive en langt dyrere Foranstaltning, hvis man

skulde ind paa den omtalte af Rektor Lund fremsatte Plan, hvilken straks krævede en Tilbygning til Borgerskolen med en Udgift af ca. 30,000 Kr. Han troede heller ikke, at Skoleudvalget som saadant vilde stille sig anderledes til Sagen, end dets Medlemmer havde gjort i Skolekommissionen, idet det havde været en Opgave for dem ogsaa i denne at tage de nødvendige økonomiske Hensyn, det var jo forsaavidt kun en ren Formalitet, naar Sagen nu sendtes til Skoleudvalget til Erklæring. Han følte sig stadigt overbevist om, at Borgerskolen intet vilde lide ved den foreslaaede Plan, saa vist som det var en Skole med et forstandigt Maal og en god Plan. Man foregreb i Virkeligheden intet ved at gennemføre det foreliggende Forslag; skulde man senere ønske at genoprette maalet burde henvises til det ommeldte Udvalg. Han var ved Laursens sidste Udtalelse bleven yderligere bestyrket i sin Opfattelse, idet det efter denne kunde se ud, som om der først senere skulde tages Bestemmelse om Oprettelsen af Mellemaskolen, medens det af Laursens Udtalelse nu fremgik, at det var Meningen straks at oprette en saadan Skole. Det forekom ham imidlertid -- som hævdede -, at man burde gaa varsomt til Værks hermed, saa meget mere som der fra kompetent Side var rejst Tvivl om Nyttens af en Mellemaskoles Oprettelse. Naar Mikael Johansen havde betegnet Forslaget som Resultat af et enstemmigt "Kompromis", forekom denne Udtalelse ham noget mindre diplomatisk, og det tydede jo dog paa, at der ogsaa inden for Kommissionen havde gjort sig forskellige Anskuelse gældende angaaende den omhandlede Sag.

Laursen saa ikke rettere end, at det vilde blive en langt dyrere Foranstaltning, hvis man skulde ind paa den omtalte af Rektor Lund fremsatte Plan, hvilken straks krævede en Tilbygning til Borgerskolen med en Udgift af ca. 30,000 Kr. Han troede heller ikke, at Skoleudvalget som saadant vilde stille sig anderledes til Sagen, end dets Medlemmer havde gjort i Skolekommissionen, idet det havde været en Opgave for dem ogsaa i denne at tage de nødvendige økonomiske Hensyn, det var jo forsaavidt kun en ren Formalitet, naar Sagen nu sendtes til Skoleudvalget til Erklæring. Han følte sig stadigt overbevist om, at Borgerskolen intet vilde lide ved den foreslaaede Plan, saa vist som det var en Skole med et forstandigt Maal og en god Plan. Man foregreb i Virkeligheden intet ved at gennemføre det foreliggende Forslag; skulde man senere ønske at genoprette de 4 Klasser i Borgerskolen, lod dette sig nemt gøre. Det var netop for at spare Kommunen for Udgifter og for at vinde Erfaring med Hensyn til, hvor stor Tilgangen til Mellemaskolen vilde blive, man havde stillet Forslag om den i Indstillingen omtalte midlertidige Foranstaltning.

Skulde man, som antydet fra en enkelt Side, oprette en Mellemsskole ved en af Byskolerne, vilde det medføre, at man saa meget hurtigere blev nødt til at bygge en ny Skole. Man kunde forsaavidt gerne sige, at Indstillingen var fremkommet som Resultat af et Kompromis, som det i sin Tid fra Arbejderorganisationerne indsendte Andragende krævede langt betydeligere Reformers paa Undervisningsvæsenets Omraade, og det jo, naar man skulde kunne fremkomme med et pædagogisk forsvarligt og økonomisk gennemførligt Forslag, var nødvendigt, at der sloges noget af paa de stillede Fordringer. Men Indstillingen, som den forelaa, var enstemmig vedtaget i Skolekommissionen, efter at Sagen var gennemtænkt og drøftet, og han skulde meget anmode om, at man vilde modtage det foreliggende Forslag med Velvilje og underkaste det en upartisk Behandling under Overvejelse af samtlige Sagens Forhold uden at lade sig paavirke af den Agitation, som fra privat Side var sat i Gang Spørgsmaalet vedrørende.

Mikael Johansen skulde ikke indlade sig i nogen Strid om, hvem der var optraadt mest diplomatisk under Sagens Behandling. Det var fuldt forsvarligt at betegne Indstillingen som et Kompromis, da der oprindeligt af enkelte var stillet langt videregaaende Krav om Udvidelse af Undervisningen.

Filtensborg maatte overfor Jacob Jensen fastholde, at det ikke blot var Lærerne, der havde nydt godt af de efter Skoleloven foretagne Reformers. Selve Undervisningen havde ogsaa draget Fordel heraf, idet Antallet af Undervisningstimerne var steget fra 18-24 til 20-30 ugentlig.

Lottrup fandt, at der ved det fremsatte Forslag var taget tilstrækkeligt Hensyn til alle Sider, men selvfølgelig maatte Budgetudvalget nærmere udtale sig om, hvorvidt det i økonomisk Henseende var gennemførligt. Det forekom ham iøvrigt at ville være rimeligt, om Staten, naar den efterhaanden stillede saa store Fordringer med Hensyn til Undervisningen, ogsaa ydede Bidrag hertil.

Nørgaard vilde ikke undlade at fremhæve, at han ikke i den paagældende Sag havde ladet sig paavirke af nogen Agitation her i Byen i den ene eller anden Retning. Hans Tvivl med Hensyn til det gavnlige i Oprettelsen af en Mellemsskole var fremkaldt ved Udtalelser fra kompetente Skolemænd andetsteds.

Sagen gik til Skoleudvalget til Erklæring.

(J. Nr. 149-1905)

Den tidligere fra Skolekommissionen foreliggende Indstilling vedrørende Oprettelse af Mellemskoleklasser i Henhold til Almenskoleloven af 24. April 1903 forelaa paany til Behandling.

Der forelaa derhos fra en Del (658) Borgere følgende Andragende om Bibeholdelse af Borgerskolen i dens nuværende Skikkelse:

"Under de Forhandlinger, der er førte angaaende Omordningen af Byens Skolevæsen i Overensstemmelse med Almueskoleloven af 1903, har der nu og da rejst sig kraftige Røster til Gunst for den Tanke at nedlægge Borgerskolerne som saadanne og omdanne dem til almindelige Byskoler.

Den Indstilling, der fra Skolekommissionen er indgaaet til Byraadet, samme Sag vedrørende, forekommer os, hvor velvillig den end synes overfor Borgerskolerne, dog ogsaa at rumme en Fare for disses fremtidige Bestaaen i nogenlunde samme Skikkelse som den, hvori de nu gennem mange Aar har virket til Gavn og Glæde for en stor Del af Byens Borgere og med fuld Anerkendelse saavel opad som nedad.

Vi tillader os derfor at rette en indtrængende Anmodning til det ærede Byraad om, at Borgerskolerne maa vedblive at bestaa og virke som hidtil, kun med den Forandring, at Børnene ved Overgangen til 5. Klasse deles i to Afdelinger, en Mellemskoleklasse til 15 Aars Alderen for de Børn, hvis Evner tillader det, og hvis Forældre ønsker det, og en Borgerskoleklasse til 14 Aars Alderen for de øvrige.

Skulde det ærede Byraad imidlertid finde det ønskeligt at overføre Børn fra Byskolerne til Mellemskoleundervisning i Borgerskolerne, har vi intet derimod, naar Pladsen der tilvejebringes ved Tilbygning til Borgerskolerne; men skal Overføringen som nævnt i Skolekommissionens Forslag medføre Nedlægning af Underklasserne i Borgerskolerne, maa vi paa det bestemteste fraraade dette Arrangement.

Idet vi haaber, at det ærede Byraad ikke finder vort Andragende ubetimeligt og vil skænke det sin velvillige Behandling, undlader vi ikke at bemærke, at vi med Glæde imødeser enhver Forbedring af Byskolernes Undervisning samt eventuel Indførelse af

Mellemkoleeksamen ved samme, naar Betingelser og andre nødvendige Forhold derfor er bragte til Veje".

Formanden skulde bemærke, at naar det foreliggende Andragende ikke, saaledes som det ellers naturligt burde, havde været tilstillet Skoleudvalget til Erklæring, var Grunden hertil denne, at Sagen formentlig ikke endelig kunde behandles, forinden Budgetudvalget havde haft Lejlighed til at udtale sig om de nu tilvejebragte Oplysninger om Sagens økonomiske Side, der ikke havde foreligget, da Sagen sidst var til Behandling.

Jakob Jensen beklagede, at det foreliggende Andragende ikke havde ligget fremme, saaledes at man havde haft Lejlighed til nærmere at undersøge, hvorvidt Underskriverne var Folk, der virkelig var interesserede i den paagældende Skole. Han skulde iøvrigt gøre opmærksom paa, at det var et forholdsvis meget lille Antal Personer, der havde underskrevet Andragendet. Hvad selve Hovedspørgsmaalet angik, var der nogle enkelte Punkter dette vedrørende, som han kunde ønske nærmere at omtale, forinden Sagen gik til Budgetudvalget.

Formanden skulde opfordre Taleren til at holde sig til det foreliggende Spørgsmaal, der kun drejede sig om, hvorvidt Sagen straks skulde henvises til Budgetudvalget eller ikke.

Jakob Jensen betonedede, at hans Udtalelser netop angik det af Formanden stillede Forslag, men at denne øjensynlig ikke havde noget aabent Øje for, hvad der fra denne Plads fremkom fra socialdemokratisk Side.

Formanden maatte tilbagevise den af Taleren fremsatte Insinuation, der savnede enhver Berettigelse.

Jakob Jensen skulde med Hensyn til Spørgsmaalet om Sagens Henvisning til Budgetudvalget gøre gældende, at saalænge man ikke kunde have nogen Mening om, hvorvidt der var nogen Sympathi for den eller ikke, vilde det være ganske hensigtsløst at sende den til Erklæring til det paagældende Udvalg.

Sabroe forstod ikke Forslaget om at opholde Sagens Behandling paa det nuværende Standpunkt, hvorved den i Virkeligheden foreløbig maatte betragtes som strandet. Sagen burde i Princippet afgøres, forinden den henvistes til Budgetudvalget, og den burde efter sin Beskaffenhed sikkert rigtigst behandles udenfor Budgetbehandlingen. Han var i det Hele stemt for, at man førte Sagen til Ende nu.

Nørgaard var tilbøjelig til at mene, at der forelaa en Misforstaaelse; der var ikke Tale om at

udsætte Sagen til Budgetbehandlingen, hvorimod det var foreslaaet at henvise den til Budgetudvalget, der straks kunde tage Sagen under Overvejelse.

Laursen saa helst, at Sagen straks blev undergivet en Behandling i Realiteten. Der var i den fremkommet et Par ny Momenter, som han gerne vilde have Lov til at give Oplysning om. Naar den principielle Side af Sagen var drøftet, kunde den derefter sendes til Budgetudvalget, der saa vilde have mere Kendskab til Raadets Stemning overfor den.

Johan Pedersen vilde give Formanden Ret i, at man selvfølgelig maatte have Klarhed over, hvormeget Gennemførelsen af den foreslaaede Reform vilde koste, forinden man tog endelig Bestemmelse om denne. Det, der imidlertid fra anden Side ønskedes, var, saavidt han havde forstaaet, nærmest en Fortsættelse af første Behandling af Sagen, idet der var fremkommen nye Oplysninger i denne, og han kunde egentlig ikke indse, at der var noget til Hinder for, at man imødekom dette Ønske.

Jakob Jensen skulde endnu yderligere pointere, at den foreliggende Sag ikke fik nogen som helst Indflydelse paa det nuværende Budget.

Det vedtoges at henvise Sagen til Budgetudvalget til Erklæring.

Laursen vilde anmode Budgetudvalget om at afgive sin Erklæring i Sagen saa hurtig som muligt. Han troede ikke, at det var Formandens Ønske at standse Sagen, men det forekom ham unægteligt, at Raadets Stemning ikke tydede paa nogen særlig Velvillie for den.

7. Til anden Behandling forelaa Indstillinger fra vedkommende Udvalg angaaende Efterbevilling af Overskridelser i:

Kommunehospitalets. Alderdomsunderstøttelsesvæsenets og Fattigvæsenets Regnskaber for 1904-05.

Bevilgedes.

kommende Udvalg angaaende Efterbevilling af Overskridelser i:

Kommunehospitalets. Alderdomsunderstøttelsesvæsenets og Fattigvæsenets Regnskaber for 1904-05.

Bevilgedes.

(J. Nr. 149-1905)

I Anledning af Skolekommissionens Forslag angaaende Oprettelsen af Mellemsskoleklasser i Henhold til Lov af 24. April 1903 forelaa fra Budgetudvalget og Skoleudvalget nedenstaaende Skrivelser.

Budgetudvalgets Skrivelse var saalydende: "Efterat det under 16. Juni d. A. fra Skolekommissionen fremkomne Forslag angaaende Oprettelsen af Mellemsskoleklasser i Henhold til Lov af 24. April 1903 i Byraadets Møde den 13. Juli d. A. var henvist til Budgetudvalget, har dette ved Henvendelse til Skoleudvalget erholdt tilstillet de i hoslagte Skrivelse fra Skoleudvalget af 30. Juli d. A. indeholdte Oplysninger. Idet man forelægger Byraadet disse, tillader man sig at meddele, at Udvalget er enigt om at tiltræde den første Del af Forslaget, der angaar Forøgelse af Timetallet i Byskolerne, medens Udvalgets Medlemmer forbeholde sig deres Stilling til den anden Del af Forslaget, der angaar Indførelse af Mellemsskoleklasser. Man skal tilføje, at man gaar ud fra, at den paatænkte ny Ordning i hvert Fald først tager sin Begyndelse tidligst fra 1. April 1906 at regne.

Skoleudvalgets Skrivelse var saalydende:

"Idet Skoleudvalget tilbagesender vedlagte Forslag til en Udvidelse af Byskolernes Undervisningsplan og Indførelse af Mellemsskolen i de øverste Klasser af Borgerskolerne samt en Forbindelse mellem disse og Byskolerne, saa at begavede Børn herfra kan faa Adgang til at tage Mellemsskoleeksamen, skal Udvalget indstille Forslaget til uforandret Vedtagelse, idet dog bemærkes, at Udvalget er villigt til at forhandle med Skolekommissionen om den bedste administrative Ordning af Klassegang, Klassesdeling og Undervisningstid.

Skoleudvalget foreslaar, at Skolepengene i de 4 Mellemsskoleklasser i Borgerskolerne sættes til 4 Kr. maanedlig i de to laveste, 5 Kr. i de to højeste Klasser for betalende Børn".

Formanden udtalte, at han for sit Vedkommende vilde finde det ganske urigtigt ikke at prøve at indføre Mellemsskolen. Loven om de højere Almenskoler havde fastslaaet Princippet om Mellemsskolen, og den saaledes angivne Linie vilde formentlig fremtidig blive fulgt, saaledes at eventuelle nye Reformer vilde blive givne under Hensyn til den. At Princippet om Mellemsskolen prøvedes ved andre Skoler her i Byen var næppe

tilstrækkeligt, man burde se, hvorledes det vilde virke i Forhold til Kommunens Skoler. Forslagets første Del, der gik ud paa at udvide Undervisningen i Byskolerne, var der sikkert almindelig Enighed om. Med Hensyn til den anden Del af Forslaget, der berørte Forholdet til Borgerskolen, var Meningerne noget mere delte. Selv om man ikke nu som noget Nyt vilde have oprettet Borgerskoler, var der jo nu, saaledes som Forholdene havde udviklet sig, mange der interesserede sig for disse. Han for sit Vedkommende maatte dog sige, at han i alt væsentligt kunde slutte sig til Skolekommissionens Forslag.

Laursen skulde ikke igen komme ind paa at gennemgaa Sagen i dens Enkeltheder, men skulde i al Korthed anbefale, at man vedtog Skolekommissionens Forslag. Den første Del af dette var der jo Enighed om. Hvad den anden Del af det angik, stod det for ham, saaledes at Principspørgsmaalet laa deri at faa indført Mellemaskolen indenfor Borgerskolen, saaledes at der stiledes mod Mellemaskole-Eksamenen, og at faa Forbindelse mellem Byskolen og Mellemaskolen. Det var utvivlsomt det, det navnlig galdt om, at faa knyttet Forbindelsen nedad. Endelig drejede det sig om at faa et Forslag, der var nogenlunde sparsommeligt. Naar disse 3 Betingelser kunde opnaaes, kunde han paa sin Side være med til enhver Ordning af det rent administrative ved Sagen, som overhovedet var mulig. Der forelaa allerede nu 2 forskellige Forslag til, hvorledes Sagen kunde ordnes; dels fra Overlærer Christensen, der havde foreslaaet, at de nederste Klasser fik Eftermiddagsundervisning, dels fra Skoleinspektøren, der havde henstillet efterhaanden at sætte nogle Klasser hen i den gamle Borgerskole i Vestergade. Naar man havde vedtaget Forslaget i Princippet, kunde man jo altid overlade Skolekommissionen at ordne den rent administrative Side ved Sagen. Hans personlige Mening var, at Kommissionen vilde vælge den Udvej delvis at indføre Eftermiddagsundervisning, men garantere noget i saa Henseende kunde han selvfølgelig ikke.

Jacob Jensen betonedes, at Skolekommissionens . Mening var den, at man burde følge den Vej, som Skoleloven havde anvist, og efterhaanden forbedre Undervisningen i Skolerne fra neden af op efter. Naar der under Sagens Behandling fra en Del Borgere var fremkommet Andragende om at standse Sagen af Hensyn til Borgerskolens Bevaring, beroede denne Henvendelse sikkert paa en Misforstaaelse, idet det, der vilde ske, netop var en Forbedring af denne Skole. Efter Kommissionens Forslag kunde fra Borgerskolen et Antal af 60 Drengene efter et Aars Forløb tage Mellemaskole-Eksamen, medens derimod kun i det hele 30 Drengene fra samtlige Byskoler kunde føres frem til denne. Det hele var derhos foreslaaet ordnet saaledes, at man paa den billigste Maade kunde forsøge Indførelsen af

Mellemskolen. Med Hensyn til Ordningen af Sagens administrative Side kunde han ikke nu afgive noget Løfte, men han var altid villig til at arbejde for Fremme af Undervisningen, naar det kunde ske uden Skade for enkelte.

Mikael Johansen kunde i det hele erklære sig enig med Formanden i Skoleudvalget. Da det havde vist sig, at man kunde bibeholde Borgerskolen ubeskaaren, havde han ingen Betænkeligheder ved at stemme for Skolekommissionens Forslag.

Schourup skulde for at markere sit Standpunkt bemærke, at han altid havde et aabent Øre for Forslag, der tilsigtede Forbedring af Undervisningen i de kommunale Skoler, og derfor havde han straks kunnet gaa med til den Del af Forslaget, der gik ud paa at udvide Undervisningen i Byskolerne. Hvad angik Indførelsen af Mellemskolen, kunde han have ønsket at se Tiden lidt an, men da Skolekommissionen, i hvilken adskillige dygtige Skolemænd havde Sæde, havde anbefalet at gøre Forsøget straks, og denne Anbefaling havde mere Betydning for ham end den udefra rejste Agitation, kunde han for sit Vedkommende tiltræde hele Kommissionens Forslag.

Nørgaard kunde ubetinget gaa med til den første Del af Kommissionens Forslag, selv om man maatte indrømme, at en Udvidelse af Undervisningen i Byskolerne vilde medføre en Stigning af Kommunens Udgifter til Skolevæsnet. For ham var det dog afgørende, at der herved vilde opnaaes en virkelig Forbedring af dette. Derimod stillede han sig noget skeptisk over for Nyttens af Mellemskolen, saaledes som han allerede tidligere havde haft Lejlighed til nærmere at udvikle. Skulde man imidlertid gaa over til at forsøge Indførelsen af denne Skole, vilde han i hvert Tilfælde tilraade, at det ordnedes saaledes, at man saa lidt som muligt forulempede Borgerskolen. Efter Laursens Udtalelse kunde Mellemskolen altsaa etableres uden, at Borgerskolen behøvede at lide derunder, men da Laursen intet vilde eller kunde garantere i saa Henseende, skulde han anbefale, at man, inden Bestemmelse toges, indhentede en bestemt Erklæring fra Skolekommissionen om, hvorledes Forholdet til Borgerskolen skulde ordnes.

Johan Pedersen skønnede ikke rettere end, at man, hvis den nu foreliggende Indstilling fra Skoleudvalget vedtoges, ødelagde Borgerskolen.

I Indstillingen hed det udtrykkelig, at Skolekommissionens Forslag indstilledes til uforandret Vedtagelse, og det vilde - som tidligere fremhævet - gennem Etablering af Mellemskoleklasser i Borgerskolen for Elever fra Byskolerne medføre, at førstnævnte Skole efterhaanden gik til Grunde. Medens han iøvrigt kunde slutte sig til Kommissionens Forslag,

skulde han dog tilraade, at man udtrykkelig tog Forbehold med hensyn til Borgerskolens Bevaring.

Formanden havde forstaaet Skoleudvalgets Erklæring saaledes, at den indeholdt et Ændringsforslag til Skolekommissionens Forslag, forsaavidt Ordningen af Mellemsskoleklasserne for Byskolerne henvistes til nærmere Forhandling mellem Kommissionen og Udvalget.

Jacob Jensen maatte protestere mod, at Udvalgets Erklæring skulde opfattes som et Ændringsforslag; den gik tværtimod ud paa, at Kommissionens Forslag skulde vedtages uforandret. Han skulde i og for sig ikke modsætte sig, at man bevarede Borgerskolen, naar man vilde oprette en Mellemsskole i Forbindelse med Byskolerne. Men det var i Virkeligheden Mellemsskolen mange var bange for. Naar der stadig fra anden Side gjordes Forsøg paa at forhale den foreliggende Sags Gennemførelse, var han tilbøjelig til at tro, at Sagens Kærne var den, at man ikke ønskede, at Børnene fra de bredere Lag gennem en forbedret Undervisning skulde dygtiggøres som Konkurrenter til den bedrestillede Ungdom i Kampen for Tilværelsen.

Johan Pedersen skulde fastslaa, at der efter hvad den sidste Taler, der var Medlem af Skoleudvalget, havde erklæret, ikke kunde være Tvivl om, at dettes Indstilling intet havde ændret i det oprindelig Forslag. Dette vilde - som nævnt - føre til Borgerskolens Ødelæggelse. Skulde denne undgaaes, maatte der træffes særlige Foranstaltninger, om hvilke man maatte have nærmere Underretning, inden man tog Stilling til Sagen. Man maatte dog vide, hvad man stemte om. Han troede ganske vist ikke, at det vilde gavne Byskolerne at berøve dem deres bedste Elever, men hvis man vilde indrette Borgerskolerne til Mellemsskoler for Byskolerne, havde han intet derimod.

Formanden vilde efter de fra Jacob Jensen faldne Udtalelser anmode Skoleudvalgets Formand, Laursen, om nærmere at klargøre, hvorledes Udvalgets Erklæring skulde forstaaes i Forhold til Skolekommissionens Forslag.

Laursen forstod meget vel de formelle Betænkeligheder, enkelte Medlemmer nærede, idet disse jo ikke havde overværet Sagens Behandling i Skolekommissionen. Som Taleren allerede havde fremdraget var det principielle i Sagen: Etablering af Mellemsskoleundervisning i Borgerskolen og Forbindelse mellem Mellemsskolen og Byskolen. Hvorledes man endelig herefter skulde ordne Klassegangen, Klassedelingen og

Undervisningstiden var den rent administrative Side af Sagen, som man efter hans Mening rolig kunde overlade Skolekommissionen, der sikkert vilde vide at finde den bedste Løsning af disse Spørgsmaal. Det, der i dette Møde skulde stemmes om, var Skolekommissionens Forslag i Forbindelse med Skoleudvalgets Skrivelse.

Nørgaard maatte erkende, at det hele forekom ham noget uklart, de foreliggende Indstillinger var saa diplomatisk affattede, at man ikke med Sikkerhed kunde overskue, hvad man egentlig indlod sig paa, hvis man vedtog Kommissionens Forslag. Det forekom ham saaledes, at det, der kaldtes den administrative Side af Sagen, dækkede over noget reelt. Han maatte stadig anse det for mest korrekt paany at indhente Skolekommissionens Erklæring, og han kunde ikke indse, at nogen kunde have noget imod, at dette skete. Til Jacob Jensen skulde han bemærke, at denne næppe for Alvor troede, at Taleren ønskede at hæmme Udviklingen. Ingen var mere villig end han til at bringe Ofre for, at den opvoksende Ungdom kunde faa den bedst mulige Undervisning. Noget andet var, at han i Princippet var imod Mellemskoleundervisningen. idet han ikke troede, at den i Virkeligheden var noget Gode, men denne Mening var han ikke ene om; den deltes af mange skolekyndige rundt om i Landet.

Mikael Johansen havde i Udvalget gjort de samme Indvendinger som nu var fremsat af den foregaaende Taler. Efter den Forhandling, der i Skolekommissionen havde fundet Sted angaaende Sagen, var det imidlertid hans personlige Opfattelse, at Kommissionen vilde stille sig velvillig til Ordningen af Sagens administrative Side, og derfor havde han kunnet gaa med til Udvalgets foreliggende Indstilling.

Laursen fraraadede at sende Skolekommissionen Sagen tilbage; gennem de forskellige Behandlinger, den havde været underkastet, var den sikkert nu drøftet saaledes, at den var moden til Afgørelse. Det var jo nærmest af formelle Grunde, at der var fremsat Ønske om at faa en ny Udtalelse fra den nævnte Kommission, men man skulde vogte sig for at hænge sig saaledes i Formaliteter, at man intet naaede i Realiteten.

Johan Pedersen stillede Forslag om, at man vedtog den foreliggende Indstilling fra Skoleudvalget med den Tilføjelse, at der ikke maatte rokkes ved Borgerskolen.

Skolekommissionens i Skrivelse af 16. Juni d. A. fremsatte Forslag vedtoges med den Ændring, at der ikke uden Byraadets Samtykke vil kunne nedlægges nogen af Borgerskolens Klasser. Derhos vedtoges Skoleudvalgets i Skrivelse af 4. d. M. fremsatte Forslag med Hensyn til Fastsættelse af Skolepenge i de 4 Mellemskoleklasser i

Borgerskolerne.

